

Posudek oponenta na diplomovou práci Davida Němce: Polopresidencialismus ve Finsku a na Islandu

Hodnocení: velmi dobře

David Němec se pustil do srovnání vývoje role prezidentů v politických systémech dvou skandinávských republik, Finska a Islandu. Komparace těchto zemí nabízí velmi zajímavé porovnání opačných tendencí, oslabování role prezidenta v případě Finska a naopak jeho posilování u Islandu. Přestože text splňuje požadavky kladené na diplomovou práci, jeho části vykazují odlišnou úroveň zpracování.

Pro účely práce si kolega Němec stanovil několik základních otázek. Zaprvé, *“zda Finsko a Island polopresidentskými zeměmi aktuálně jsou či ne, jestli jimi vůbec byly, jestli se jimi naopak nestaly nedávno”*. (str. 9) Zadruhé *“jak stranický systém vede, pokud vůbec, k oslabení či posílení polopresidentského politického systému v jakékoliv zemi.”* (str. 9). A za třetí: *“hledáme vysvětlující proměnnou X, co oslabuje či zesiluje moc prezidenta v systému (závislá proměnná Y). Možných proměnných X nabídneme ve výsledku celkem čtyři, jak již bylo zmíněno. Vrcholem studie je představení testovatelné hypotézy o kauzálním efektu jedné z proměnných X, konkrétně faktor stranického systému, na všechny polopresidentské režimy.”* (str. 12). Z hlediska stanovení základní otázky a hypotézy se tady potýkáme s určitou nejasností, kdy kolega Němec hodlá studovat, jak vliv stranického systému, tak i ostatní faktory, které mají vliv na roli prezidenta. V tom je bohužel hlavní zaměření práce poněkud roztržité.

Po úvodu a kapitole k metodologii nám kolega Němec shrnuje debatu o poloprezidencialismu, v níž nám představuje klíčové autory jakými jsou Maurice Duverger, Robert Elgie nebo Matthew Shugarta. Velmi přesně poukazuje na linii mezi přístupem autorů, který vychází z ústavní podoby institucí a těmi, kteří věnují větší pozornost jednání aktérů. Tuto první část práce lze považovat za velmi zdařilou. Když si zde dovoluji přeskochit, tak na podobné úrovni jsou i pozdější aplikace Shugartova přístupu při hodnocení síly prezidentských pravomocí u Finska a Islandu. (str. 55 a 75) U Shugartových kritérií se autor rozhodl zúžit jeho sedm kritérií na tři. *“Domnívám se, že k určení postavení hlavy státu v systému není třeba vědět více.”* Bohužel, tato redukce je učiněna bez hlubšího odůvodnění.

Toto mě vede k doporučení na **otázku pro komisi a pro samotného studenta: Proč se autor rozhodl redukovat Shugartova kritéria. Jaký by byl výsledek při jejich plném využití?**

Jednotlivé kapitoly věnované případům Finska a Islandu jsou rozděleny vždy na tři části, historický úvod, popis politických stran a zhodnocení politického systému. Úroveň zpracování kapitol k politické historii prokazuje, že kolega získal určitý vhled do politického vývoje zkoumaných zemí, avšak pravděpodobně příliš velký časový rozptyl zkoumání - v zásadě stoletá historie - mu znemožnil se zaměřit hlouběji na jejich studium.

Kapitoly, jejichž ambicí bylo popsat stranické systémy obou zemí, pracují bohužel s pouhými počty politických stran v parlamentu. Účast politické strany v parlamentu však není dostatečným kritériem pro její zařazení do kategorie relevantní strany podle G. Sartoriho, k jehož konceptu se kolega odkazuje. **Zde si dovoluji druhou otázku pro kolegu Němce a komisi: Proč autor nepracoval s konceptem efektivního počtu stran?** Pro výpočet

efektivního počtu stran a hodnocení Finska a Islandu doporučuji například práci A. Lijpharta¹. Kapitoly také rezignují na důkladnější popis stranického systému jako systému. Jedná se spíše o vývoj politických stran v obou studovaných zemích.

Po formální i jazykové stránce text splňuje nároky kladené na diplomovou práci. V případě jazykové úpravy David Němec nadužívá číslovky ve větách jako “*Existují 2 pozice, které potenciál konfliktu zmenšují a fungování polopresidencialismu značně usnadňují*”. Autorovi doporučuji pro příští texty změnu na psaná slova, tedy z 2 na dvě.

Na závěr si dovoluji shrnout, že **práci doporučuji k obhajobě, a to s hodnocení velmi dobře**. Kolega Němec si zvolil zajímavé téma a jeho práce ukazuje, že se tématu a jeho zpracování zhostil poctivě. Text však vykazuje nedostatky v určité roztříštěnosti základních otázek a nedostatečném zpracování, hlavně v částech věnovaných stranickému systému.

V Praze dne 10. června 2020

Mgr. Štěpán Drahokoupil, Ph.D.

¹ Lijphart, Arend (2012): Patterns of Democracy, Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries, New Haven and London, Yale University Press